

PHÁT HUY NHÂN TỐ CON NGƯỜI ĐỂ ĐẨY MẠNH SỰ NGHIỆP CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA ĐẤT NƯỚC

NGUYỄN THỊ QUYẾT*

Phát huy nhân tố con người để đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước trong giai đoạn hiện nay là nội dung quan trọng của chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của Đảng và Nhà nước ta. Với cơ chế, chính sách đúng đắn, hợp lý, hiệu quả sẽ phát huy cao độ nhân tố con người ở mọi giai đoạn, thời điểm cách mạng. Bài viết làm rõ vị trí, vai trò phát huy nhân tố con người trong sự nghiệp đấu tranh cách mạng giải phóng dân tộc trước đây và xây dựng, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa hiện nay; từ đó, đề xuất một số giải pháp phát huy nhân tố con người để đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

Từ khóa: Phát huy; nhân tố con người; công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

Promoting the human factor to accelerate the national industrialization and modernization in the current period is an important content of the socio-economic development strategy of the Communist Party of Viet Nam and the State. Sound and effective policies and mechanisms will unleash the human factor at all stages and times of the revolution. The paper clarified the position and role of the promotion of the human factor in the previous revolutionary struggle for national liberation and the current building and defending of the socialist country of Viet Nam. It proposed some solutions to promote the human factor to to accelerate the national industrialization and modernization.

Keywords: Promote; human factors; national industrialization and modernization.

NGÀY NHẬN: 10/8/2022

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 21/9/2022

NGÀY DUYỆT: 17/10/2022

1. Đặt vấn đề

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh sử dụng rất nhiều cụm từ: “sức dân”, “sức người”, “trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân”, “quyền hành đều ở nơi dân”, “Đễ trăm lần không dân cũng chịu, khó vạn lần dân liệu cũng xong”... để nói về vị trí, vai trò của con người trong tiến trình phát triển của lịch sử dân tộc. Mặc dù không trực tiếp nói đến phát huy nhân tố con người (NTCN), nhưng qua cách diễn đạt như trên cho thấy, Hồ Chí

Minh đặc biệt quan tâm chú trọng đến con người, khẳng định con người là vốn quý, là động lực vĩ đại nhất, nhân tố quyết định thắng lợi cách mạng Việt Nam. Kế thừa quan điểm, tư tưởng của Người, trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Đảng ta đặt con người vào vị trí trung tâm của lịch sử, có nhiều cơ chế, chính sách phù hợp, hiệu

* TS, Trường Đại học Kỹ thuật TP. Hồ Chí Minh

quả để phát huy NTCN. Tại Đại hội lần thứ XIII của Đảng nhấn mạnh: “Phát huy tối đa nhân tố con người, coi con người là trung tâm, chủ thể, nguồn lực quan trọng nhất và mục tiêu của sự phát triển”¹.

2. Con người - nhân tố trung tâm, nguồn lực quan trọng thúc đẩy sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước

C.Mác khẳng định: “Con người không phải là một sinh vật trừu tượng ẩn náu đâu đó ở ngoài thế giới. Con người chính là thế giới, con người là nhà nước, là xã hội”². Và vì vậy, “bản chất của con người không phải là một cái trừu tượng cố hữu của cá nhân riêng biệt. Trong tính hiện thực của nó, bản chất của con người là tổng hòa của những mối quan hệ xã hội”³.

Kế thừa và vận dụng linh hoạt, sáng tạo học thuyết C.Mác về con người và phát huy NTCN vào điều kiện hoàn cảnh lịch sử cụ thể. Dưới sự lãnh đạo của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh, NTCN được phát huy đầy đủ, toàn diện trên các mặt, lĩnh vực hoạt động của đời sống xã hội, khẳng định sức mạnh vô địch không gì lay chuyển được của con người đối với sự nghiệp cách mạng của Đảng.

Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ đi lên chủ nghĩa xã hội của Đảng năm 1991, đã chỉ rõ: “Xã hội xã hội chủ nghĩa là một xã hội con người được giải phóng, nhân dân làm chủ đất nước, có nền kinh tế phát triển cao và nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc; mọi người có cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc, có điều kiện để phát triển cá nhân, công bằng xã hội và dân chủ được bảo đảm”⁴; Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ đi lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011) khẳng định: “Con người là trung tâm của chiến lược phát triển, đồng thời là chủ thể phát triển”⁵.

Đại hội VIII (năm 1996) cũng nêu rõ: “Nâng cao dân trí, bồi dưỡng và phát huy nguồn lực to lớn của con người Việt Nam là

nhân tố quyết định thắng lợi của công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa”⁶; Đại hội IX của Đảng tiếp tục nhấn mạnh: “nguồn lực con người - yếu tố cơ bản để phát triển xã hội, tăng trưởng kinh tế nhanh và bền vững; mọi hoạt động văn hóa nhằm xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện về chính trị, tư tưởng, trí tuệ, đạo đức, thể chất”⁷. Đại hội lần thứ XI của Đảng một lần nữa tái khẳng định: “Phát triển và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, nhất là nguồn nhân lực chất lượng cao là một đột phá chiến lược, là yếu tố quyết định... bảo đảm cho sự phát triển nhanh và bền vững”⁸.

Lần đầu tiên tại Đại hội lần thứ XII của Đảng đặc biệt nhấn mạnh: “Phát huy nhân tố con người trong mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, tập trung xây dựng con người về đạo đức, nhân cách, lối sống, trí tuệ và năng lực làm việc”⁹; tiếp theo đó, Nghị quyết Trung ương 9 khóa XI (tháng 5/2014) đề ra mục tiêu tổng quát về xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, trọng tâm là bồi dưỡng tinh thần yêu nước, lòng tự hào dân tộc... “Đúc kết và xây dựng hệ giá trị chuẩn của con người Việt Nam thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế”¹⁰.

Đến Đại hội lần thứ XIII của Đảng tiếp tục nhấn mạnh nhân tố con người, nguồn lực con người là quan trọng nhất, phát huy NTCN được cụ thể hóa thành những nhiệm vụ trọng tâm xuyên suốt, đó là “Phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Việt Nam trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, hội nhập quốc tế... thực hiện tốt chính sách xã hội, bảo đảm an ninh xã hội, an ninh con người... nâng cao chất lượng cuộc sống và chỉ số hạnh phúc của con người Việt Nam”¹¹.

Trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng, nhất là đất nước bước vào thời kỳ đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa (CNHĐH), xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, hội nhập quốc tế, dưới sự lãnh đạo của Đảng,

quản lý của Nhà nước, điều hành Chính phủ, phát huy NTCN đạt được nhiều thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử, trong đó khẳng định: “Phát triển toàn diện con người Việt Nam đang từng bước trở thành trung tâm của chiến lược phát triển kinh tế - xã hội. Việc phê phán, đấu tranh đẩy lùi cái xấu, cái ác, lạc hậu, chống quan điểm sai trái, hành vi sai trái gây hại đến văn hóa, lối sống con người được chú trọng”¹².

Năm 2021, chỉ số hạnh phúc con người Việt Nam tăng lên 2 bậc, xếp thứ 77 của thế giới; tỷ lệ hộ nghèo giảm xuống còn 2,23%...¹³. Tuy nhiên, cũng chỉ rõ: “Cơ chế và chính sách cán bộ trong hoạt động khoa học và công nghệ còn nặng về hành chính hóa, chưa tạo được môi trường thuận lợi để phát huy sức sáng tạo, thu hút nhân tài. Đầu tư cho khoa học và công nghệ còn thấp, hiệu quả chưa cao”...¹⁴.

Hiện nay, Đảng ta xác định: phấn đấu đến giữa thế kỷ XXI, nước ta trở thành một nước phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa, phát huy NTCN được đặc biệt coi trọng, coi đây là nhiệm vụ trọng tâm của chiến lược phát triển kinh tế - xã hội; “con người giữ vị trí trung tâm trong chiến lược phát triển, xây dựng con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực của công cuộc đổi mới”¹⁵.

3. Một số giải pháp phát huy nhân tố con người để đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước hiện nay

Một là, tăng cường tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho các tầng lớp nhân dân về phẩm chất tốt đẹp con người Việt Nam.

Đây là giải pháp quan trọng có ý nghĩa hàng đầu để phát huy NTCN không những ở thời điểm hiện tại mà còn mãi mãi về sau. Con người Việt Nam có rất nhiều phẩm chất tốt đẹp, như: yêu nước, cần cù, chịu thương, chịu khó, đoàn kết, thông minh, sáng tạo, hiếu học, có ý chí, khát vọng vươn lên, kiên cường, anh dũng, giàu lòng nhân ái, vị tha...

Cấp ủy, tổ chức đảng, cơ quan, ban, ngành địa phương, người đứng đầu tăng cường tuyên truyền, giáo dục cho các tầng lớp nhân dân, trước hết cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, người lao động về phẩm chất tốt đẹp của con người Việt Nam; xây dựng tổ chức cơ sở đảng trong sạch, vững mạnh, nâng cao năng lực lãnh đạo, cầm quyền của tổ chức cơ sở đảng trong hoạch định, xây dựng kế hoạch, nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, công tác cán bộ phù hợp, linh hoạt ở cơ quan, đơn vị, địa phương, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ thực tiễn đặt ra; cụ thể hóa quan điểm, đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội vào cơ quan, đơn vị, địa phương; khơi dậy được ý chí, khát vọng vươn lên mạnh mẽ của các tầng lớp nhân dân trong xã hội. Cấp ủy, tổ chức đảng các cấp, nhất là người đứng đầu luôn là hạt nhân đoàn kết, quy tụ, tập hợp đông đảo trí tuệ sức mạnh của tập thể vào thực hiện các chỉ tiêu, nội dung phát triển kinh tế - xã hội của nghị quyết đại hội các cấp đã xác định.

Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng khẳng định: “Động lực và nguồn lực phát triển quan trọng của đất nước là khơi dậy mạnh mẽ tinh thần yêu nước, ý chí tự cường, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc và khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc”¹⁶. Muốn làm được như vậy, cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu các cấp cần phát huy tốt hơn nữa vai trò lãnh đạo, chỉ đạo đối với hoạt động của cơ quan, đơn vị, địa phương mình, quan tâm, chăm lo, giải quyết hài hòa lợi ích của các tầng lớp nhân dân, xây dựng tinh thần đoàn kết, đồng lòng, nhất trí từ trên xuống dưới, từ trong ra ngoài trong mỗi một chủ trương, biện pháp phát triển kinh tế - xã hội, từ đó mới phát huy được mọi nguồn lực, khả năng sáng tạo, đóng góp tích cực vào sự nghiệp chung của đất nước.

Hai là, thường xuyên quan tâm, chăm lo đến lợi ích của các tầng lớp nhân dân phù hợp, sáng tạo, hiệu quả.

Đây là giải pháp có ý nghĩa đặc biệt quan trọng để phát huy NTCN đẩy mạnh sự nghiệp CNHHDH đất nước hiện nay. Có thường xuyên quan tâm, chăm lo đến lợi ích của các tầng lớp nhân dân trong xã hội phù hợp, sáng tạo, hiệu quả mới khơi dậy được tiềm năng, thế mạnh, tạo được động lực, ý chí, niềm tin mãnh liệt để con người làm việc, cống hiến cho đất nước. Ngược lại, quan tâm, chăm lo đến lợi ích của các tầng lớp nhân dân chưa thỏa đáng, bất công, bất bình đẳng sẽ triệt tiêu, thậm chí kìm hãm sự phát triển vươn lên của mỗi người.

Theo đó, cấp ủy, người đứng đầu các cấp phải thực sự tôn trọng, lắng nghe ý kiến, nguyện vọng của các tầng lớp nhân dân, trong phạm vi chức trách, nhiệm vụ, quyền hạn có thể giải quyết thắc mắc, nguyện vọng của Nhân dân, vượt quá thẩm quyền tham mưu, đề xuất với cấp ủy báo cáo với cấp trên, “mọi chủ trương, chính sách phải thực sự xuất phát từ cuộc sống, nguyện vọng, quyền và lợi ích chính đáng của Nhân dân, lấy hạnh phúc ấm no của nhân dân làm mục tiêu phấn đấu”¹⁷.

Đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức các cấp phải thật sự cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, có năng lực, trình độ, phương pháp tác phong công tác, phẩm chất đạo đức, lối sống trong sạch, lành mạnh, giản dị, tận tâm, tận lực phục vụ Nhân dân; thực hiện nghiêm túc những chính sách của Đảng, Nhà nước về phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm an sinh xã hội cho các tầng lớp nhân dân; xây dựng cơ quan, đơn vị, địa phương vững mạnh toàn diện, nhất là nêu cao tinh thần đoàn kết, hỗ trợ, giúp đỡ nhau cùng hoàn thành nhiệm vụ; khuyến khích, động viên, bảo vệ cán bộ, đảng viên tâm huyết, trách nhiệm với công việc, dám nghĩ,

dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm trước tổ chức; giải quyết linh hoạt, sáng tạo quyền và lợi ích của mỗi giai cấp, tầng lớp nhân dân, không cào bằng, đánh đồng giữa các đối tượng, thành phần trong thực hiện đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước.

Ba là, đổi mới nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo ở các bậc học, thu hút nguồn nhân lực chất lượng cao vào làm việc ở các cơ quan, đơn vị, địa phương.

Đây là giải pháp rất quan trọng tạo cơ sở, nền tảng vững chắc để phát huy NTCN, đẩy mạnh sự nghiệp CNHHDH đất nước hiện nay.

Ngay từ các bậc học, nhất là bậc học phổ thông trung học, giáo viên và phụ huynh học sinh phải định hướng tương lai cho con em mình trong việc chọn lựa ngành nghề cho phù hợp với năng lực, thế mạnh của bản thân, từ đó, mới tập trung đào tạo, bồi dưỡng chuyên sâu về một ngành, lĩnh vực mà mình yêu thích, có đầy đủ kiến thức, kỹ năng sau khi hoàn thành khóa học. Đặc biệt, các trường cao đẳng, đại học phải làm thật tốt công tác tuyển chọn, xây dựng chương trình đào tạo phù hợp với trình độ nhận thức của người học, đáp ứng nhu cầu, nhiệm vụ của xã hội, của quá trình hội nhập, mở cửa, phát triển nền kinh tế tri thức hiện nay.

Chú trọng đến việc thực hành các thao tác, các bước của hoạt động lắp ráp, sản xuất - kinh doanh, chuyển giao công nghệ; sử dụng thành thạo các trang thiết bị kỹ thuật, nhất là máy móc hiện đại, điều khiển từ xa, tự động hóa; tiến hành rà soát lại chương trình đào tạo ở các trường đã phù hợp chưa, cần bổ sung, điều chỉnh gì cần đưa ngay vào giáo trình; tăng cường thời gian học thực hành, giảm thời gian học lý thuyết; gắn quá trình đào tạo với hoạt động thực tập, thăm quan, bắt tay vào công việc ở từng chuyên ngành đào tạo; đẩy mạnh các hoạt động hợp tác, liên doanh, liên kết giữa các trường, các chuyên ngành đào tạo với nhau, nhất là với

các doanh nghiệp, nhà sản xuất, đầu tư, công ty; tuyển dụng học sinh vào đào tạo phải bảo đảm chất lượng, không chạy theo số lượng.

Các cơ sở giáo dục cần phát triển hơn nữa vào các ngành nghề chất lượng cao, như: lĩnh vực kỹ thuật số, công nghệ thông tin, năng lượng, vật liệu mới, công nghệ sinh học... để giúp người lao động có thể làm chủ khi cuộc cách mạng số hóa bùng nổ như hiện nay. Muốn vậy, cần có cơ chế, chính sách hợp lý, đồng bộ để thu hút, sử dụng đối với nguồn nhân lực chất lượng cao.

Bốn là, tăng cường công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh.

Sự lãnh đạo của Đảng là nhân tố hàng đầu quyết định thắng lợi cách mạng Việt Nam, “Nhân tố có ý nghĩa quyết định thành công của sự nghiệp xây dựng, phát triển đất nước, bảo vệ Tổ quốc là tiếp tục tăng cường, xây dựng, chỉnh đốn Đảng, nâng cao năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền và sức chiến đấu của Đảng”¹⁸.

Theo đó, cấp ủy, tổ chức đảng các cấp cần quán triệt, thực hiện nghiêm túc nghị quyết, chỉ thị, quy định của Đảng về công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, trọng tâm là Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII, XIII) gắn với đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; cấp ủy, người đứng đầu các cấp cần gương mẫu, nói đi đôi với làm; phát huy vai trò, trách nhiệm của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, người lao động trong thực hiện các nhiệm vụ được giao; thường xuyên tự giác tu dưỡng, rèn luyện về năng lực làm việc, đạo đức, lối sống; xử lý thật nghiêm theo đúng quy định pháp luật đối với tất cả những ai tham nhũng, tiêu cực.

4. Kết luận

Phát huy NTCN đã, đang và sẽ là nguồn lực quan trọng đẩy mạnh sự nghiệp CNH-HĐH đất nước hiện nay. Mỗi cơ quan,

đơn vị, địa phương, đặc biệt là người đứng đầu đề cao tinh thần, trách nhiệm trước Đảng, Nhà nước và Nhân dân, sống, chiến đấu, lao động, học tập theo gương Bác Hồ vĩ đại. Lịch sử dân tộc ghi nhận, đánh giá cao những cống hiến, đóng góp của con người cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Vì vậy, hơn lúc nào hết “phát huy mạnh mẽ vai trò sáng tạo, sự ủng hộ và tham gia tích cực của Nhân dân... Sức mạnh của Nhân dân là cội nguồn sâu xa của mọi thắng lợi, của sự phát triển”¹⁹ □

Chú thích:

1, 12, 14. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội toàn quốc lần thứ XIII. Tập I*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2021, tr. 215 - 216, 65, 83.

2, 3. C. Mác và Ph.Ăngghen. *Toàn tập. Tập 3*. H. NXB Chính trị quốc gia, 1995, tr. 569, 11.

4, 6. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội*. H. NXB Sự thật, 1991, tr. 8 - 9, 13.

5, 8. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*. H. NXB Chính trị quốc gia - Sự Thật, 2011, tr. 76.

7. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2001, tr. 201.

9. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*. H. NXB Chính trị quốc gia - Sự Thật, 2016, tr. 434.

10. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Nghị quyết Hội nghị Trung ương 9 khóa XII về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước*. H. NXB Chính trị quốc gia, 2016, tr. 78.

11. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập II*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự Thật, 2021, tr. 325.

13. *Nhìn lại nền kinh tế năm 2021 hướng tới năm 2022*. <https://dangcongsan.vn>, ngày 30/01/2022.

15, 16, 17, 18, 19. Nguyễn Phú Trọng. *Một số vấn đề lý luận, thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2022, tr. 28, 110, 48, 48, 37.